

Nr 256.

Av herrar **Öhman** och **Magnusson** i Skövde, *angående begränsning av gifta kvinnors innehav av statstjänst och allmänt uppdrag.*

Under 1926 års riksdag väckte undertecknad en motion, nr 201, vari hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i vad mån åtgärder kunna vidtagas i syfte att begränsa gifta kvinnors innehav av statstjänst och allmänt uppdrag, för bättre tillgodoseende av mäns och ogifta kvinnors möjligheter att erhålla arbetsutkomst, och att Kungl. Maj:t därefter utfärdar de bestämmelser eller för riksdagen framlägger de förslag, som av utredningen kunna för-
anledas.

Samma yrkande gjordes i motion nr 26 av herr Lindberg, vilken även vid 1925 års riksdag motionerat i frågan, och då yrkat, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i vad mån en begränsning av gift kvinnas rätt att innehava statstjänst och allmänt uppdrag må, för tillgodoseende av mäns och ogifta kvinnors berättigade anspråk på arbetsutkomst, kunna äga rum och att Kungl. Maj:t därefter måtte för riksdagen framlägga de förslag, som av utredningen kunna för-
anledas.

Vid 1925 års riksdag behandlades motionen av första lagutskottet, som i sitt utlåtande nr 9 hemställde, att motionen icke måtte till någon riksdagens åtgärd för-
anleda. Utskottets motivering var mycket kort och hade följande lydelse: »Det synes utskottet uteslutet, att riksdagen, så kort tid efter behörighetslagens antagande och innan densamma ens trätt i kraft, skulle frånfalla den intagna ståndpunkten i fråga om lika behörighet för gifta och ogifta kvinnor att innehava statstjänst och ifrågasätta undantagsbestämmelser i fråga om de förra. Den enda omständighet, som motionären anført till stöd för sin hemställan, är den nuvarande stora arbetslösheten. Utskottet kan likväl icke finna, att en tillfällig kristidsföre-
teelse, som denna arbetslöshet väl får antagas utgöra, skulle vara tillräcklig anledning till en åtgärd, som motionären själv betecknat såsom utomordentlig.» Motionen avslogs i andra kammaren, varvid 90 av kam-
marens ledamöter röstade för avslag å motionen, under det att 79 avgåvo sina röster för bifall till densamma.

I de vid 1926 års riksdag av herr Lindberg och mig väckta motionerna hade yrkandet erhållit en annan formulering än i den vid 1925 års riksdag föreliggande motionen. Motionerna gingo därför till tillfälligt utskott

och andra kammarens femte tillfälliga utskott hemställde i sitt utlåtande nr 7, att ifrågavarande motioner icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Utskottet kunde dock till en början giva motionärerna rätt däruti, »att under rådande tider av depression och arbetslöshet gifta kvinnors anställning i såväl stats- som allmän tjänst på många håll väckt betänkligheter. Särskilt har uppmärksammats sådana fall, då både man och hustru utan tvingande ekonomiska skäl inneha sådana tjänster. Härtill kommer att innehavet av tjänsterna i en del fall medfört åtnjutande av dubbla naturaförmåner, vilket varit ägnat att hos skattedragare och andra ytterligare skapa ovilja mot själva systemet». Sedermera anser sig emellertid utskottet på grund av principiella skäl ej kunna följa motionärerna längre utan avstyrker utskottet motionerna.

Utskottet är emellertid ej enigt. En reservant, herr Ahl ansåg, att utredningen borde taga sikte på frågan, om icke en frivillig avgång för längre tidsperiod eller tills vidare ur statstjänst av gifta kvinnor kan underlättas. Utan att acceptera den av motionärerna gjorda motiveringen, anslöt han sig till till deras yrkande.

Efter en längre debatt i kammaren avslogs motionerna med 99 röster mot 96 vilka avgavos för herr Ahls reservation. Sju av kammarens ledamöter avstodo från att rösta.

Röstsiffrorna visa sålunda, att ett mycket stort antal av kammarens ledamöter äro intresserade av att en dylik utredning kommer till stånd. Och även bland dem, som talade och röstade mot motionerna fanns intresse för en utredning angående de gifta kvinnornas permittering från stats- eller allmän tjänst under längre eller kortare tid. Sålunda avslutade fru Nordgren sitt anförande i kammaren med följande ord: »Vad jag emellertid anser vara ett viktigt intresse är, att det kommer till stånd en utredning om huruvida gifta kvinnor frivilligt skulle kunna frånträda sina befattningar med utsikt att, om förhållandena så kräva, få återinträda med samma eller åtminstone någorlunda liknande rättigheter som den gång, de avgingo. Om det därför i dag förelegat en motion med krav på utredning om huru man skulle underlätta möjligheterna för en frivillig avgång ur statens tjänst, med möjlighet till återinträde, skulle jag gett min anslutning till densamma. Den föreliggande reservationen framhåller visserligen något dylikt i motiveringen, men i slutyrkandet instämmer reservanten helt och hållet med motionerna, och detta förutsätter icke en sådan utredning, som jag angivit utan kan bli något helt annat.»

Frågan om de gifta kvinnorna i stats- och allmän tjänst är fortfarande aktuell. Stora skaror av unga män och kvinnor med god utbildning för anställning i det allmännas tjänst gå fortfarande utan sysselsättning.

Utän tvivel skulle helt säkert en del kvinnor i stats- och allmän tjänst vara villiga att bereda plats för denna arbetslösa ungdom, om de hade

möjlighet att få återinträda i sin tjänst, därest omständigheterna det påkallade.

En blivande utredning borde i första hand taga sikte därpå.

På grund av vad vi sålunda anfört, hemställa vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i vad mån åtgärder kunna vidtagas i syfte att begränsa gifta kvinnors innehav av statstjänst och allmänt uppdrag för bättre tillgodoseende av mäns och ogifta kvinnors möjligheter att erhålla arbetsutkomst, och att Kungl. Maj:t därefter utfärdar de bestämmelser eller för riksdagen framlägger de förslag, som av utredningen kunna föranledas.

Stockholm den 21 januari 1927.

Viktor Öhman.

Karl Magnusson
i Skövde.
